Oikeusministeriö
Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Osastopäällikkö Ari-Pekka Koivisto

2.5.2022

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta (VNS 1/2022 vp)

Vastauksia lakivaliokunnan jäsenten kysymyksiin kuulemisessa 26.7.2022

Suomen kansalaisen tai Suomessa asuvan henkilön liittyminen Venäjän tai sen liittolaisten Ukrainassa taisteleviin joukkoihin ei sellaisenaan ole Suomessa rangaistavaa. Kyseinen henkilö voi kuitenkin omilla toimillaan syyllistyä rikoslain 11 luvun mukaisiin sotarikoksiin tai rikoksiin ihmisyyttä vastaan. Tämä rikosvastuu voitaisiin toteuttaa myös Suomessa. Oikeusministeriössä ei ole vireillä lainsäädäntöhanketta edellä mainitun liittymisen säätämiseksi rangaistavaksi. Asiasta olen keskustellut oikeusministerin kanssa.

Ukrainan tilanteeseen ja mahdolliseen NATO:on liittymiseen liittyvä Venäjän reagointi ja myös vihamieliset toimenpiteet ovat tällä hetkellä vain arvailtavissa ja ennakoitavissa, mutta oikeusministeriön osalta häirintään on varauduttu ja myös rikoslain säännökset ovat riittävän ajantasaiset rikosvastuun toteuttamiseen.

OM ja UM voivat yhdessä laatia sodan lakeihin ja säännöksiin sekä sotarikoksiin liittyvän muistion lakivaliokunnan käyttöön, mikäli sellaista pidetään tarpeellisena.

JR-rikollisuus Ukrainassa ja muualla ei jätä käyttämättä Ukrainan kriisin synnyttämiä mahdollisuuksia oman rikollisen toimintansa laajentamiseen. Tällöin huomion keskiössä ovat sotilasaseisiin liittyvät ampuma-aserikokset ja sotaa pakeneviin ihmisiin; erityisesti naisiin ja lapsiin liittyvä ihmiskauppa. On

todennäköistä, että myös Suomeen saapuvien ukrainalaisten joukossa on rikolliseen elämään taipuvaisia henkilöitä, mutta ukrainalaisen JR-rikollisuuden ”rantautumista” Suomeen pidän hyvin epätodennäköisenä. Suomeen saapumisen esteenä pidän sitä, että Suomen poliisi ja muut esitutkintaviranomaiset torjuvat hyvin tehokkaasti JR-rikollisuutta, ukrainalaisten pääsuunnat ovat täysin muualla kuin Suomessa ja yleensä uuden etnisen ryhmän vakavampi rikollisuus tarvitsee kasvualustakseen suurehkon oman etnisen ryhmän.

Oikeusministeriö on priorisoinut oman hallinnonalansa tieto- ja kyberturvallisuuden suunnitelmia ja varautumistoimia yhteistyössä Oikeusrekisterikeskuksen kanssa. Oikeusministeriön ja sen hallinnonalan viranomaisten kykyä puolustautua kyberhyökkäyksiä vastaan voidaan pitää hyvänä.

Suomen ja Venäjän välinen oikeus- ja virka-aputoiminta on pääsääntöisesti keskeytetty, mutta jokaista pyyntöä ja toimenpidettä arvioidaan erikseen asiaan liittyvien henkilöiden etu ja asian erityispiirteet huomioiden.